

СОЛОПЕНКО Максим Євгенович
*командир 213 навчальної групи курсу №4
факультету забезпечення державної
безпеки Київського інституту
Національної гвардії України*

Науковий керівник:

СТРОКОВ Ігор Васильович
*доцент кафедри соціально-гуманітарних
та правових дисциплін факультету
забезпечення державної безпеки
Київського
інституту Національної гвардії України,
кандидат юридичних наук*

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА»

Сучасні умови існування нашої держави вимагають теоретичного та методологічного обґрунтування поняття «національної безпеки», визначення її складових, та концептуальних засад і підходів до її розуміння.

Аналізуючи наукову та навчальну літературу можна визначити декілька історично сформульованих підходів до визначення головних ознак такого соціального явища, як «національна безпека».

Перший підхід до розуміння національної безпеки ми розглянемо з позиції дотримання та захисту прав і свобод людини (індивіду). Вони розглядаються як абсолютні цінності в широкому їх трактуванні. Головна ідея цього підходу пріоритет забезпечення безпеки людини (громадянина), а забезпечення безпеки держави (її інститутів) та суспільства розглядаються як другорядні завдання [1].

На думку інших вчених, при такому підході відбувається приниження ролі державних інститутів та інституцій (механізмів) під час розв'язання тих чи інших суспільно значущих проблем, у тому числі й у сфері безпеки, що, наприклад, відображається у скептичному ставленні до майбутнього цих інститутів та інституцій у концепціях ліберального спрямування [2, 75].

Прихильники іншого підходу основну увагу звертають на пріоритеті забезпечення безпеки державних інститутів та інституцій, які розглядаються як система забезпечення національної безпеки. Такий підхід покладено в основу формування міжнародної та внутрішньої політики держави та створення механізмів її забезпечення в більшості країн, до яких, зокрема, відносяться США, більшість країн Європи, а також РФ [3].

Інша думка щодо підходів розуміння національної безпеки висловлюється групою вчених, які кажуть що з'ясування змісту поняття

«національна безпека» має відбуватися передусім у контексті природних факторів (об'єктів, процесів тощо), які ідентифікують себе як небезпека буття (існуванню) людини (індивіда), суспільства чи державних інститутів. При цьому, необхідно враховувати, те що явища, котрі свідчать про сутнісні характеристики соціальних об'єктів, виражають не тільки очевидні характеристики соціальної дійсності. Вони також відображають й більш глибокі її процеси, зв'язок яких з цим явищем не піддається безпосередньому спостереженню, тобто має латентний характер [4].

Кожний із зазначених підходів має свої обґрунтування та може використовуватися для створення державної (національної) політики безпеки, яка знаходить своє відображення в національному законодавстві, які визначають зміст міжнародної політики окремої держави.

Визначаючи складові поняття «національна безпека» слід враховувати її складові. До складових національної безпеки, на нашу думку, слід віднести:

міжнародну безпеку - стан міжнародних відносин, який виключає порушення миру та створення реальної загрози безпеки та цілісності окремої держави;

політичну безпеку – створення небезпеки державного ладу, суспільству та громадському порядку та незалежності держави та її суверенітету;

воєнну безпеку – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів від реальних та потенційних воєнних загроз;

економічну безпеку – забезпечення захисту економічної системи держави від існуючих та можливих майбутніх загроз, захищеність економічних прав відносин, забезпечення безпечних умови нормального та сталого розвитку і добробуту громадян;

інформаційну безпеку – діяльність держави, спрямовану на посилення можливостей захисту інформаційного простору, підтримки інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності держави, забезпечення доступу до достовірної та об'єктивної інформації, а також вжиття ефективних заходів протидії негативної пропаганди та інформаційно-психологічним операціям інших держав, спрямований на підірив суспільних відносин.

Сьогодні національна безпека та проблеми її забезпечення розглядають у різних аспектах. Проте, і до цього часу серед фахівців немає єдності стосовно того, як розглядати її, як елемент соціальної реальності, чи категорію яка його характеризує.

Таким чином розкриття сутності соціального явища, яке визначають поняттям "національна безпека", залишається актуальною проблемою в теорії національної безпеки та теорії публічного управління та адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Теоретико-методологічні засади забезпечення національної безпеки держави у її визначальних сферах : монографія / [В. Ю. Богданович, А. І. Семенченко, Ю. В. Єгоров, О. О. Бортник]. Видавництво Київ, 2007. 370 с., Ліпкан В. А. – Поняття та зміст національної безпеки законодавства. Право України, № 9, 2003. С.57-60., Гончаренко О.М., Лисицин Е.М., Вагапов В.Б., Поняття національної безпеки в контексті національних інтересів України. Наука і оборона. 2002, № 1. С. 18-24.
2. Г. П. Ситник, М. Г. Орел Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
3. Горлинський В.В. Філософія безпеки і сталого людського розвитку: ціннісний вимір. Монографія. К., ПАРАПАН, 2011. 378 с., Смолянчук В. Ф. Системні засади національної безпеки. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», № 2 (37), 2018. С. 107-126.
4. Ситник Г. П. В. Ф. Смолянчук, М. М. Шевченко. Геополітичний аналіз та прогнозування : навч. посіб. К., НАДУ, 2014, Ч. 1. 152 с., Г. П. Ситник, М. Г. Орел Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.